

2. Коросташова І. М. Адміністративно-правова охорона: загально-теоретичні аспекти / І. М. Коросташова // Вісник Академії митної служби України. Серія «Право». – 2015. – № 2. – С. 66–72.

3. Коросташова І. М. «Муніципальна влада» та «муніципальна служба» в контексті децентралізації державного управління: роль, призначення та особливості / І. М. Коросташова // Правова позиція. – 2016. – № 2 (17). – С. 42–49.

4. Про службу в органах місцевого самоврядування: проект Закону України (реєстраційний № 2149-VIII від 03.10.2017 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54569

5. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.

6. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

7. Правове регулювання проходження служби та відповідальності публічних службовців / В. М. Гаращук, І. М. Коросташова // Корупція в Україні: організаційно-правові аспекти протидії / за заг. ред. проф. В. М. Гаращука. – Харків: ФОП Панов А. М., 2016. – С. 9–56. (Серія «Наукові доповіді»). – Вип. 18.

8. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

9. Лазор О. Д. Служба в органах місцевого самоврядування. Науково-практичний коментар: Навчальний посібник. (Публічна служба) / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор. – 2-е видання. – К.: Дакор, 2007. – 424 с.

10. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40–44. – Ст. 356.

11. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 23. – Ст. 218.

12. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-19 // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 38–39. – Ст. 380.

13. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 .р № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004.

** Коросташова Ірина Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Університету митної справи та фінансів (м. Дніпро).*

Стаття надійшла до редакції 6 грудня 2017 р.

УДК 342(477)

Віктор Косинський *

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ В УКРАЇНІ

У статті аналізуються процеси, що відбувалися й нині відбуваються у становленні українського парламентаризму, його гармонійному еволюціонуванні на основі таких європейських цінностей, як демократія, верховенство прав і свободи людини і громадянина.

Ключові слова: парламентаризм, демократія, влада, громадська думка, права і свободи.

Косинський В. В. К проблеме развития парламентаризма в Украине.

В статье анализируются процессы, происходившие и происходящие сейчас в становлении украинского парламентаризма, его гармоничном эволюционировании на основе таких европейских ценностей, как демократия, верховенство права и свободы человека и гражданина.

Ключевые слова: парламентаризм, демократия, власть, общественное мнение, права и свободы.

Kosynskyi V. V. To the issue of the development of parliamentarism in Ukraine.

The article analyzes the processes that have taken place and are currently taking place in the formation of Ukrainian parliamentarism, its harmonious evolution on the basis of European values such as democracy, the rule of law and the freedom of human rights.

Keywords: parliamentarism, democracy, power, public opinion, rights and freedoms.

За весь час розвитку людської цивілізації між особистістю і державою завжди виникали певні конфліктні обставини співіснування, як правило на підставі матеріальних інтересів, в основі яких лежала невдоволеність з приводу правового регулювання відносин стосовно землі, нерухомості, прибутків, податків, повинностей та всього іншого, без чого не могла існувати держава та її атрибути. Вони вирішувалися різними шляхами: відкритим силовим протистоянням у вигляді воєн, революцій, повстань або шляхом взаємних поступок чи конкретних домовленостей. Залежало це як від волі та авторитету владної державної еліти, так і від бажань та настроїв суспільства. Пошуки критеріїв досягнення миру і злагоди та вироблення рекомендацій взаємної поведінки для досягнення прогресу такого співіснування, яке б забезпечувало паритет інтересів обох сторін, ми знаходимо в настановах Конфуція, працях Макіавеллі та багатьох інших мислителів від найдавніших часів до сьогодення.

Наприкінці другого тисячоліття нічого кращого людство не винайшло, як прийняття державницьких рішень шляхом народного представництва або на підставі врахування колективної волі та прав і свобод спільноти, що зреалізувалась у таких формах, як парламентська та референдумна демократія.

Питання розвитку парламентаризму, зокрема й історію українського парламентаризму, досліджують такі вітчизняні вчені, як: В. С. Журавський, О. Л. Копиленко, І. М. Мищак, О. О. Реєнт, А. О. Селіванов, В. М. Шаповал та ін. Разом із тим ця проблема потребує подальшого комплексного дослідження.

Метою статті є аналіз процесів, що відбувалися й нині відбуваються у становленні українського парламентаризму, його гармонійному еволюціонуванні на основі таких європейських цінностей, як демократія, верховенство прав і свободи людини і громадянина.

Україна упродовж століть рухалася до вироблення й усталення демократичних принципів формування органів влади, що проявилось у пам'ятках політико-правової думки, зокрема козацьких літописах, Конституції Пилипа Орлика, державницьких поглядах таких мислителів, як М. Драгоманов, І. Франко, М. Грушевський та ін. Ці ідеї викристалізувалися й набули практичного втілення у роки Української революції, коли Українська Центральна Рада (УЦР), яка перебрала на себе функцію тимчасового парламенту, своїми конституційно-правовими актами реалізувала віковічні прагнення українців до незалежності.

Вже виповнилося **100** років з часу прийняття **7** листопада **1917** року **III** Універсалу УЦР, яким було утворено Українську Народну Республіку, а **22** січня **1918** року **IV** Універсалом УЦР проголошено незалежність УНР, яка обрала парламентарну форму демократії. Вже через три місяці, **29** квітня **1918** року, УЦР прийняла Основний Закон держави – Статут про державний устрій, права і вільності Української Народної Республіки. Якщо провести паралелі з чинною Конституцією України, то цікавою новелою в цьому документі є те, що право законодавчої ініціативи отримували, окрім таких традиційних суб'єктів, як депутати й уряд, також парламентські фракції, органи самоврядування, які об'єднують не менше **100** тисяч виборців, та безпосередньо виборці – громадяни Республіки, чисельністю не менше **100** тисяч чоловік [1, с. 160].

Підводячи підсумки розвитку нашої новітньої державності на межі тисячоліть і подумки повертаючись до періоду її становлення на початку двадцятого сторіччя, ми абсолютно переконані, що саме той потенціал національного відродження, спільні зусилля всіх елементів громадянського суспільства за часів Центральної Ради, коли Україна

стала на шлях побудови свого державного устрою – Української Народної Республіки – на основах парламентаризму та верховенства права, стали предтечею і результатом визнання міжнародною спільнотою України як суверенної держави, встановлення максимально можливої на той час єдності інтересів парламентсько-правового статусу держави та її базису – українського суспільства, який заклав міцні основи його конкурентності на світовому рівні, а також віру прийдешніх поколінь у своє краще майбутнє.

І не пристало нам дорікати будь-кому, чому український народ змушений був піти в своєму розвитку іншим шляхом. Саме тут хочеться навести висновок аналізу розвитку людства, зроблений великим українським філософом, мислителем і державним діячем Іваном Франком у своїй праці «Що таке поступ»: «Поступ веде до добра, хоча люди іноді тратять для цього майже все, що добивалися сотнями літ. Людський поступ іноді повертає назад, спочиває віки, щоб потім обхідною дорогою дійти до цілі, при якій давно був дуже близько» [2, с. 11].

Ця «обхідна дорога» для українського парламентаризму простяглася довжиною майже сто літ. Чотирирічна боротьба українського народу за свою самостійність, незалежність і свободу в складних перипетіях Української революції завершилася регенерацією Російської імперії у вигляді федеративного державного утворення Союзу Радянських Соціалістичних республік.

Із цього часу пануючою ідеологією на теренах України стало не верховенство права, а диктат волі правлячої партії. Внаслідок узурпації та терору до влади прийшла політична сила, яка проголосила небачену раніше форму державного правління – агресивної меншості суспільства, яка називалася диктатурою пролетаріату, а на словах видавала себе за найдосконалішу демократію.

Нова влада не стала перейматися інтересами регулювання парламентськими методами розумного співвідношення свободи, рівності, справедливості та прав всіх людей, а також пошуком шляхів збереження оптимальної рівноваги між державою та громадянським суспільством. Її вожді-корманічі обрали інший, більш легкий шлях забезпечення життєздатності і стабільності придуманої ними системи державного ладу.

Вже з перших років існування радянської влади в діях державних інституцій та її високопосадовців такий керівний принцип демократії, як верховенство права, змінив тотальний контроль над громадською думкою. Було взято курс на придушення свобод громадян та обмеження їх основоположних прав, у тому числі власності, свободи світогляду, віросповідання, думки і слова, вільного вираження своїх поглядів і переконань, пересування, виборчих прав тощо. Переслідування та репресії, позбавлення права на життя тих громадян, які не відповідали їхній уяві щодо лояльності, стали головним спрямуванням у діяльності партійного та державного апарату.

Особливого значення у створенні умов, необхідних для розгортання та легітимізації репресивної політики проти інтелігенції й селянства як основних носіїв національної правосвідомості, надавалося утвердженню в суспільстві правового нігілізму. Загально визнана правова термінологія вважалася несумісною з революційними перемінами. Не знаходили позитивного сприйняття поняття «парламентаризм», «закон», «громадська думка». На заміну їм прийшли принципи «революційна законність», «соціалістична законність», «революційна доцільність», «революційна правосвідомість» тощо.

Правда, певні засади парламентаризму використовувалися в організації діяльності колегіальних представницьких органів державної влади найвищого рівня, наскільки це дозволяла політико-правова ідеологія правлячої однопартійної системи. Фактично ж вони за своєю суттю були маскувальною ширмою для надання зовнішньої видимості демократичних процесів та легітимності прийнятим рішенням, носили здебільшого декларативний характер. Рішення приймалися шляхом одностайного схвалення під гучні аплодисменти та овації, без альтернатив, критичного обговорення, за повної відсутності будь-яких форм та ознак опозиції, яка, власне, була знищена ще в перші роки радянської влади. Підтвердженням цього служать тези звітної доповіді X з'їзду ВКП(б) у 1921 р.: «В течение отчетного периода продолжалось разложение отдельных политических группировок. Левая группа сторонников борьбы с Коммунистической партией все больше тает. Большинство еще живых и активных

представителей этой группировки не выдерживают того состояния оппозиции и переходят в нашу партию» [3, с. 804]. Подальша робота по знищенню будь-якої опозиції проводилась вже у вигляді так званих «партійних чисток».

«Закритими листами» ЦК ВКП(б), постановами Центрального Виконавчого Комітету СРСР, Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету вносилися зміни у чинне законодавство, які згортали звичайну законодавчу та правозастосовчу практику, створювали юридико формальну основу для репресій, антиправову базу для розв'язання кампаній масового терору проти всіх категорій населення. Надалі діяли революційні трибунали, особливі судові присутності, так звані «трійки», які були створені по всій Україні при обласних управліннях НКВС, аж до районного рівня включно. Презумпція винуватості була визначальною для всієї передової української спільноти.

Говорячи в цілому про репресії, що організовувалися за завчасно підготовленими сценаріями, варто особливо підкреслити, що, по суті, упродовж 20 – 30 – 40-х років минулого століття планово та методично винищувалося майбутнє нашої країни й українського етносу. Страшні методи знищення людей та цифри жертв беззаконня, принесених задля так званого «світлого майбутнього», вражають [4, с. 53 – 106].

Суспільство було загнане в глухий кут, в обстановці взаємної підозри та доносів особистість на знаходила мотивації для будь-якого самовираження. Громадянські права і свободи, проголошені в радянських Конституціях 1919, 1937 та 1978 років, не були реалізовані, суспільство жило за зовсім іншими правилами. Ціннісні орієнтири держави і народу були різними. Саме цей чинник послугував тому, що у вирішальний момент, коли за ініціативи зверху розвалилася правляча КПРС, всі народи, у тому числі й український, не стали на захист її ідеології «світлого майбутнього», відмовилися від вибудованої на її основі державної системи та майже одностайно проголосили свою незалежність.

Нині ми говоримо про уроки на майбутнє, про аналіз та оцінку тих репресивних, всіляко пригноблюючих людську гідність, її право і волю, форм і методів державного управління, які були обрані для проведення внутрішньої державної політики. Йдеться про підміну громадської думки монопольним партійним інтересом, з точки зору наукової концепції такого явища, як парламентаризм, що генетично пов'язаний із ментальністю та духовністю народу. Цей тернистий шлях залишив свій слід у кожній українській родині.

Подумки здійснюючи інвентаризацію досягнень і здобутків українського народу в усіх галузях народногосподарського комплексу, науки та культури в умовах того часу, слід зауважити, що Україна досягла значного економічного росту, увійшла до складу розвинених космічних держав. Однак не вдалося заглушити народних джерел національної духовності, традицій, моралі, релігії, стерти з громадянської свідомості такі життєві цінності, як свобода, рівність, справедливість. Вони залишилися в народних масах основою формування гуманістичного світогляду й громадянської злагоди.

Сьогодні неможливо уявити українську науку і культуру без таких особистостей, як академіки Сергій Корольов, Євгеній та Борис Патони, Віктор Глушков, видатний кінорежисер Олександр Довженко, поети Андрій Малишко, Олександр Олесь, Ліна Костенко, Борис Олійник, Дмитро Павличко та багато інших. Їхні обдарування бачити світ у різних вимірах і якостях, спонукати громадянина до високих досягнень, поривань душі, моральності та осмислення суспільних явищ стали тими ціннісними орієнтирами, які зміцнювали надію й додавали впевненості кожному знайти своє місце у цивілізованому світі, здобути право на гідний спосіб життя.

В контексті загальнолюдської трагедії найжорстокішої із світових воєн, нищівна хвиля якої двічі прокотилася Україною, і яка спричинилася внаслідок конфлікту гео- й етнополітичних інтересів двох диктаторів та протиборством їх державно-політичних систем, як запобігання загрозі існування тоталітаризму звучать слова Олександра Довженка, який у своєму фронтовому щоденнику писав: «Що ж буде з народом нашим? Виживе він у цій страшній війні чи загине од німців, од хвороб, од голоду, знущань і катувань, і прийдуть свої, і гинутиме він від розстрілів та заслань за участь у співробітництві. Чи марно пропадуть наші жертви?» [5, с. 14].

Нова сторінка в історії українського парламентаризму розпочалася **16** липня **1990** року, коли Верховна Рада УРСР прийняла Декларацію про державний суверенітет України. Як зазначав у своєму виступі на урочистому засіданні Верховної Ради України з нагоди **20**-річчя прийняття цього важливого державно-політичного документа один з його творців, президент Асоціації народних депутатів України О. Барабаш, «цей день фактично став початком новітнього етапу українського парламентаризму. За прийняття Декларації проголосували **355** народних депутатів, ще **20** депутатів приєдналися до цього рішення пізніше на підставі заяв. За прийняття голосували члени КПРС, яких у складі Верховної Ради тоді було **370** осіб, безпартійні члени демократичної опозиції, партійні, радянські, господарські керівники всіх рангів, директори найбільших підприємств країни, науковці, аграрії, інженери, вчителі, лікарі, робітники, представники всіх верств і регіонів» [6, с. 562 – 563].

Розвиток України на принципах Декларації про державний суверенітет двічі був підтриманий українським народом у **1991** році: переконливою більшістю **17** березня під час Всеукраїнського опитування щодо входження України в Союз суверенних держав на принципах Декларації і **1** грудня під час Всеукраїнського референдуму на підтримку Акта проголошення незалежності України.

Голова Верховної Ради України В. Литвин у своїй доповіді на цьому ж засіданні парламенту наголосив: «Бажає кращого і темп приведення українського законодавства до міжнародних стандартів у галузі прав людини. І досі не все зроблено для максимально точного застосування європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод, а Європейський Союз, куди Україна так прагне потрапити, вже прийняв новий документ – Хартію Європейського Союзу про основні права. Ознайомлення з цим документом є підставою для того, щоб зрозуміти, наскільки ми відстали і відстаємо в загальному процесі розвитку прав людини. Мусимо зізнатися, що сьогодні наша держава не в змозі захищати права людини в такому обсязі, як це передбачено хартією. Існуючі в Україні механізми захисту таких прав часто не працюють, а це вказує на те, що нам належить наздоганяти, наголошую, наздоганяти демократичний світ» [6, с. 552].

Громадська та наукова думка давно вже надали свою об'єктивну оцінку цим системним процесам, а також причинному зв'язку в їх сутності. Ряд дослідників демократичних процесів, що відбуваються в країнах пострадянського періоду, вказує на «зведення ролі парламенту до демократичної декорації, що призначена прикривати механізм реальної влади позірністю народного представництва і колегіальності» [7, с. 238].

Ще більшу стурбованість і пересторогу з приводу цих та інших тенденцій, що характеризують специфіку вітчизняного парламентаризму, зокрема кон'юнктурним підходам політичних партій, панівних економічних груп до змісту законодавства, висловлюють представники української наукової громадськості. Так відомий вчений-конституціоналіст, який свого часу очолював Конституційний суд України, Центральну виборчу комісію України, В. Шаповал зазначає: «Недостатність парламентаризму в Україні значною мірою зумовлена незавершеністю процесів формування громадянського суспільства і партійної системи. Таке становище засвідчує відносно низький рівень політичної свідомості і культури... До того ж політичні партії, які виступають учасниками виборчого процесу, в багатьох випадках на мають виразного ідейного образу і є ефемерними так званими виборчими проектами. У відповідних політичних партій звичайно відсутнє соціальне коріння, яке підміняється акцентованою та маніпулятивною за об'єктивним призначенням персоніфікацією лідера, а частина їх репрезентантів на виборах асоціюються з олігархічним складником. Тому інтерес тих, хто балотується на виборах, нерідко дуже віддалений від суспільного інтересу.

Як наслідок, парламентська діяльність набуває імітаційних ознак, що призводить до спотворення й інших, ніж пов'язані безпосередньо з парламентом, демократичних за своїм сенсом процесів і процедур владарювання. А у підсумку може призвести до компрометації демократії як способу суспільного буття і до пошуків альтернатив, які не обов'язково мають бути позитивними» [8, с. 6 – 7].

Ситуація з проведенням «реформ задля реформ» в Україні, часта зміна провладних політичних команд не сприяє системному вивченню й аналізу громадської думки в суспільстві. З часу незалежності змінилося близько трьох десятків прем'єр-міністрів, аналогічна ситуація з посадами міністрів, голів державних адміністрацій в областях та районах. У середньому кожен із них перебував на посаді півтора – два роки. Такий стан речей не тільки не надає змоги системно організувати контакти та діалог із громадськістю, він не сприяє запобіганню зловживанням та корупції. Як наслідок, не забезпечується зворотній зв'язок при проведенні реформ, що негативно впливає на рівень довіри населення до органів влади. Адміністративний апарат не в змозі «сам себе реформувати». Всі спроби провести реформи безпосередньо представниками влади без належної участі та контролю громадськості проводяться формально, що суттєво не змінює та не поліпшує стан справ у регіонах.

Відсутність взаєморозуміння влади з народом призводить до негативних виблисків громадської думки у вигляді таких крайніх форм, як майдани зі своєю юрисдикцією, перекриття магістральних залізничних та автомобільних шляхів, блокування та захоплення державних установ тощо.

В Україні існує відчутний дисбаланс між імплементаваними в українське конституційне законодавство європейськими стандартами прав і свобод людини і громадянина та реальним їх дотриманням. На початковому етапі знаходиться усвідомлення в суспільстві таких основоположних понять, як демократія, права людини та обов'язки громадянина, верховенство закону та правовий порядок. Маємо також низький рівень правової культури всіх суб'єктів суспільних відносин.

Ці та багато інших соціально економічних суперечностей, що постали наслідком бурхливого розвитку відносин суспільства і держави за новітній період незалежності, належить вирішувати всьому українському народу і, у першу чергу, не шляхом революцій чи інших форм протистояння, а шляхом вироблення й застосування неконфронтаційної політики законодавчого поступу.

Висновки. Нині велика увага зосереджена на проведенні парламентської реформи. У цьому зв'язку, на думку автора, бажано було б повернутися до витоків державотворення часів Української Народної Республіки та її Конституції, в якій право законодавчої ініціативи надавалося безпосередньо виборцям у кількості не менш як **100** тисяч чоловік та органам самоврядування, які об'єднують не менше як **100** тисяч громадян.

В Україні триває адміністративна реформа, великого значення й пріоритетності у вирішенні питань соціально-економічного розвитку надається первинним суб'єктам місцевого самоврядування – територіальним громадам.

Завдяки інтегруванню економіки України в європейський простір посилюються процеси регіоналізації, транскордонного співробітництва, розвитку і значення окремої адміністративно-територіальної одиниці у національній та європейській економіці і політиці. Тому вважаємо що участь територіальних громад у процесах законотворення в сучасній Україні шляхом надання їм законодавчої ініціативи заслуговує на увагу та підтримку ще й тому, що зусилля в пошуку суспільної злагоди та взаєморозуміння із владою слід спрямувати саме на територіальні громади як організуюче начало будь-яких суспільно-політичних процесів та їх вплив на формування громадської думки.

Список використаних джерел:

1. Парламентаризм та законотворення: вибрані лекції / Упорядники: О. Л. Копиленко, Є. Р. Бершеда, Ю. О. Волошин, І. М. Мищак. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. – 498 с.

2. Франко І. Що таке поступ / Іван Франко. – Нью-Йорк: «Українська книгарня», 1917. – 63 с.

3. Десятый съезд РКП(б). Стенографический отчет. – М., 1963. – 915 с.

4. Мельгунов С. П. Красный террор в России. 1918-1923. Симферополь: Таврия, 1991. – 397 с.

5. Довженко О. П. Господи, пошли мені сили: щоденник, кіноповість, оповідання, фольклорні записи, листи, документи / О. П. Довженко. – Х.: Фоліо, 1994. – 655 с.

6. Верховна Рада України шостого скликання. Шоста сесія 7 липня – 30 серпня 2010 року. Стенографічний звіт. Том 22. К. : Парламентське видавництво. 2013. – С. 562 – 563.

7. Боброва Н. А. Конституционный строй и конституционализм в России : Монография / А. Н. Боброва. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 264 с.

8. Шаповал В. М. Основи теорії парламентаризму / В. М. Шаповал. – К. : Парламентське видавництво, 2015. – 134 с.

** Косинський Віктор Володимирович – провідний науковий співробітник Інституту законодавства Верховної Ради України.*

Стаття надійшла до редакції 6 грудня 2017 р.

УДК 342.4

Віталій Купрій *

ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Стаття присвячена дослідженню зарубіжного досвіду порядку внесення змін до Основного закону держави. Здійснено комплексний аналіз положень щодо зміни основних законів таких країн, як Австралія, Австрія, Бельгія, Бразилія, Індія, Іспанія, Італія, Німеччина, Португалія, США, Франція, Швейцарія, Японія та багатьох інших.

Виокремлено спільні риси в конституційно-правовому регулюванні внесення змін до конституцій зарубіжних держав. Розглянуті основні стадії такої процедури, її суб'єкти, спеціальні вимоги до ухвалення відповідних змін та обмеження.

Ключові слова: конституція, законодавчий конституційний процес, конституційне регулювання внесення змін до конституції.

Купрій В. Н. Порядок внесения изменений в конституцию в зарубежных странах.

Статья посвящена исследованию зарубежного опыта порядка внесения изменений в Основной закон государства. Осуществлен комплексный анализ положений относительно изменения основных законов таких стран, как Австралия, Австрия, Бельгия, Бразилия, Индия, Испания, Италия, Германия, Португалия, США, Франция, Швейцария, Япония и многих других.

Выделены общие черты в конституционно-правовом регулировании внесения изменений в конституции зарубежных государств. Рассмотрены основные стадии такой процедуры, ее субъекты, специальные требования к принятию соответствующих изменений и ограничения.

Ключевые слова: конституция, законодательный конституционный процесс, конституционное регулирование внесения изменений в конституцию.

Kuprii V. M. Procedure for implementing changes to the Constitution in the foreign countries.

The article is devoted to the study of foreign experience of the procedure for introducing changes into the basic law of the state. A comprehensive analysis of the provisions regarding the changes in the basic laws of countries such as Australia, Austria, Belgium, Brazil, India, Spain, Italy, Germany, Portugal, USA, France, Switzerland, Japan and many others has been carried out.

General features in the legal regulation of introducing changes in the constitutions of foreign states are singled out. The main stages of such a procedure, its subjects, special requirements for the adoption of such changes and restrictions are considered.

Keywords: constitution, legislative constitutional procedure, constitutional regulation of amendments to the constitution.

Постановка проблеми. Із часів здобуття незалежності Україна перебуває в стані постійної конституційної реформи, що обумовлюється частою зміною політичних сил